

**Τρέχουσα κατάσταση ως προς τις
νομικές διατάξεις για τη διάθεση
λυματολάσπης**

Διάρθρωση

- Οδηγίες εφαρμογής του Κανονισμού για τη λυματολάσπη
  - Κανονισμός περί λιπασμάτων
  - Τροποποίηση κανονισμού περί λιπασμάτων
-

Κανονισμός για τη λυματολάσπη (AbfKlärV) – Έναρξη ισχύος 3.10.2017

- Κατ' αρχήν, όλες οι μονάδες καθαρισμού λυμάτων (ΜΚΛ) υποχρεούνται **από 2029** σε ανάκτηση του φωσφόρου.
  - Οι ΜΚΛ με ισοδύναμο κατοίκων **έως 50.000** επιτρέπεται να συνεχίσουν χωρίς χρονικό περιορισμό την αξιοποίηση στη γεωργία σε μεμονωμένες περιπτώσεις (κατόπιν αιτήματος) που αφορούν ΜΚΛ με ισοδύναμο κατοίκων έως 50.000, η αρμόδια Αρχή οφείλει να ελέγχει (νομοθεσία περί κυκλικής οικονομίας, ιεράρχηση αποβλήτων, τεχνική εφικτότητα, κλπ.) αν μπορεί να παραλειφθεί η ανάκτηση του φωσφόρου
  - Για τις ΜΚΛ με ισοδύναμο κατοίκων μεταξύ **50.000 - 100.000** ισχύει 15ετής μεταβατική περίοδος (2032)
  - Για τις ΜΚΛ με ισοδύναμο κατοίκων **άνω των 100.000** ισχύει 12ετής μεταβατική περίοδος (2029) για γεωργική αξιοποίηση της λυματολάσπης
  - **Έως το τέλος του 2023**, οι φορείς λειτουργίας μονάδων καθαρισμού λυμάτων θα πρέπει να υποβάλουν σχέδιο για τον τρόπο υλοποίησης της ανάκτησης του φωσφόρου
-

AbfKlärV – Οδηγίες εφαρμογής

- Η ομάδα εργασίας LAGA επεξεργάζεται οδηγίες υλοποίησης που θα παρέχουν απαντήσεις σε εκκρεμή ερωτήματα σε σχέση με τον AbfKlärV με τη μορφή συχνών ερωτήσεων
  - Ακρόαση συνδέσμων την άνοιξη του 2019
  - Οι οδηγίες εφαρμογής δεν θα εκδοθούν πριν από την αρχή του 2020
  - Ο κατάλογος ερωτήσεων εμπλουτίζεται
  - Αναμένονται περαιτέρω διευκρινίσεις
  - Επισημάνθηκε επίσης και μια διευκρίνιση για τη νομική κατάσταση της ξήρανσης της λυματολάσπης σε μονάδες καθαρισμού λυμάτων
-

Οδηγίες εφαρμογής Κανονισμού για τη λυματολάσπη (AbfKlärV) - Προσχέδιο

- **Ερώτηση:**
Για ιλύες από την εγκατάσταση καθαρισμού λυμάτων της ίδιας της επιχειρηματικής μονάδας ισχύει ο Κανονισμός για τα βιολογικά απόβλητα (BioAbfV) ή ο AbfKlärV;
  - **Απάντηση:**
Παλιός AbfKlärV: Οι ιλύες από άλλες εγκαταστάσεις επεξεργασίας υγρών αποβλήτων με παρόμοια μικρή επιβάρυνση από επιβλαβείς ουσίες εξομοιώνονταν με τις λυματολάσπες αστικής προέλευσης.
  - Ο νέος AbfKlärV εξετάζει τη σύνθεση από πλευράς ουσιών.
  - Αυτό σημαίνει ότι οι ιλύες που προέρχονται από υγρά απόβλητα που στη σύνθεσή τους είναι παρόμοια με οικιακά, υπόκεινται στον AbfKlärV.
-

Οδηγίες εφαρμογής Κανονισμού για τη λυματολάσπη (AbfKlärV) - Προσχέδιο

- **Υπόψη λαμβάνονται** βάσει του Παραρτήματος 3 της Οδηγίας ΕΕ 271/91 οι ακόλουθοι κλάδοι:
    - Επεξεργασία γάλακτος
    - Παραγωγή οπωρολαχανικών
Επεξεργασία πατάτας
    - Αναψυκτικά, αλκοολούχα ποτά
    - Παραγωγή ζωοτροφών από φυτικά προϊόντα
    - Κρέατα και βιομηχανία επεξεργασίας ιχθύων
    - Παραγωγή κόλλας από δέρμα και οστά, ζελατίνης
    - Βυνοποιεία
  - **Σημαντικό:** δεν υπάρχει αυστηρός διαχωρισμός μεταξύ υγρών αποβλήτων υγιεινής και παραγωγής
-

Οδηγίες εφαρμογής Κανονισμού για τη λυματολάσπη (AbfKlärV) - Προσχέδιο

- Όταν υπάρχει διαχωρισμός υγρών αποβλήτων υγιεινής και παραγωγής, οι ιλύες από τον καθαρισμό των υγρών αποβλήτων της παραγωγής **δεν** διέπονται από τον AbfKlärV.
  - Κατά κανόνα, οι ιλύες αυτές μπορούν να αξιοποιηθούν βάσει του BioAbfV.
  - **Σημείωση:** Ο BioAbfV ορίζει κλάδους. Υπάρχουν ιλύες από κλάδους που κατά περίπτωση δεν εμπίπτουν ούτε στον BioAbfV, ούτε στον AbfKlärV.
-

Οδηγίες εφαρμογής Κανονισμού για τη λυματολάσπη (AbfKlärV) - Προσχέδιο

- **Ερώτηση:**

Μπορούν να χρησιμοποιηθούν αποτελέσματα εδαφολογικών αναλύσεων που έχουν διεξαχθεί βάσει του Κανονισμού περί λιπασμάτων (DüV);

- **Απάντηση:**

Τα αποτελέσματα βάσει DüV για τα φωσφορικά άλατα μπορούν να χρησιμοποιηθούν εφόσον πληρούν τις προδιαγραφές του AbfKlärV, ιδιαίτερα όσον αφορά τη δειγματοληψία από κοινοποιημένο οργανισμό ελέγχου.

Οδηγίες εφαρμογής Κανονισμού για τη λυματολάσπη (AbfKlärV) - Προσχέδιο

- **Ερώτηση:** Οι υποχρεώσεις ελέγχου για τη λυματολάσπη ισχύουν για όλη την ποσότητα, ή μόνο για το μέρος που αξιοποιείται στο έδαφος;
- **Απάντηση:** Η υποχρέωση ελέγχου ισχύει μόνο για το μέρος που αξιοποιείται στο έδαφος.

Οδηγίες εφαρμογής Κανονισμού για τη λυματολάσπη (AbfKlärV) - Προσχέδιο

- **Ερώτηση:** Η συχνότητα ελέγχου έχει αυξηθεί και επιπλέον έχει συνδεθεί με την ποσότητα. Ο έλεγχος θα πρέπει να πραγματοποιείται τακτικά, ακόμη και αν η αξιοποίηση γίνεται μόνο την άνοιξη;
  - **Απάντηση:** Ναι, οι έλεγχοι θα πρέπει να κατανέμονται σε τακτά χρονικά διαστήματα μέσα στον χρόνο.
-

Οδηγίες εφαρμογής Κανονισμού για τη λυματολάσπη (AbfKlärV) - Προσχέδιο

- **Ερώτηση:** Κάθε πότε θα πρέπει να ελέγχεται η λυματολάσπη, όταν μετά από άλλης μορφής απόρριψη λυματολάσπης πρόκειται να πραγματοποιηθεί και πάλι αξιοποίηση στο έδαφος;
  - **Απάντηση:** Αν μετά από άλλης μορφής απόρριψη λυματολάσπης πραγματοποιείται και πάλι αξιοποίηση στο έδαφος, τα διαστήματα ελέγχου θα πρέπει να ξεκινήσουν από την αρχή.
-

Οδηγίες εφαρμογής Κανονισμού για τη λυματολάσπη (AbfKlärV) - Προσχέδιο

- **Ερώτηση:** Κάθε πότε θα πρέπει να ελέγχεται η λυματολάσπη από εγκαταστάσεις επεξεργασίας υγρών αποβλήτων που δεν αποβάλλουν συνεχώς, π.χ. παρτέρια, εγκαταστάσεις καθαρισμού για λιμνούλες;
  - **Απάντηση:** Στις περιπτώσεις αυτές, ο έλεγχος θα πρέπει να διεξάγεται λίγο πριν την παροχή της λυματολάσπης.
  - Δεν απαιτείται συνεχής έλεγχος (κάθε 3 μήνες).
  - Συνιστάται η διεξαγωγή δειγματοληπτικών αυτοελέγχων.
-

Οδηγίες εφαρμογής Κανονισμού για τη λυματολάσπη (AbfKlärV) - Προσχέδιο

- **Ερώτηση:** Επιτρέπεται να αναμειγνύονται λυματολάσπες για την αξιοποίηση στο έδαφος;
  - **Απάντηση:** Η ανάμειξη λυματολάσπης από εγκαταστάσεις επεξεργασίας υγρών αποβλήτων με ισοδύναμο κατοίκων ≥ 1.000 επιτρέπεται μόνο εφόσον πρόκειται για λυματολάσπες από την **ίδια** πηγή παραγωγής λυματολάσπης (βλ. Άρθρο 15 παρ. 3 AbfKlärV).
  - Η ανωτέρω ρύθμιση για την ανάμειξη ισχύει και για την παραγωγή μείγματος ή κομπόστ από λυματολάσπες.
  - Διαφορετικές ρυθμίσεις για την ανάμειξη υπάρχουν για **διασφαλισμένης ποιότητας** λυματολάσπες, μείγματα λυματολάσπης και κομπόστ λυματολάσπης. Στις περιπτώσεις αυτές είναι εφικτή υπό προϋποθέσεις η ανάμειξη λυματολάσπης από διαφορετικές μονάδες.
-

Οδηγίες εφαρμογής Κανονισμού για τη λυματολάσπη (AbfKlärV) - Προσχέδιο

- **Ερώτηση:** Ποια κριτήρια πρέπει να εφαρμόζονται από την αρμόδια Αρχή κατά τον έλεγχο για άλλη μέθοδο απόρριψης των αποβλήτων με την έννοια της νομοθεσίας περί κυκλικής οικονομίας βάσει των άρθρων 5 και 3 παρ. 3 του AbfKlärV (απαλλαγή από την υποχρέωση ανάκτησης του φωσφόρου);
  - **Απάντηση:**
Η συναίνεση της αρμόδιας Αρχής για την απαλλαγή από την υποχρέωση ανάκτησης του φωσφόρου είναι διοικητική πράξη.
  - Ως εκ τούτου, απαιτείται αίτηση του παραγωγού της λυματολάσπης, ο οποίος οφείλει να περιγράψει με επαρκή ακρίβεια την άλλη σκοπούμενη μέθοδο απόρριψης αποβλήτων.
  - Βάσει του Άρθρου 7, παρ. 2, εδ. 2 του νόμου για την προαγωγή της κυκλικής οικονομίας (KrWG), η αξιοποίηση προηγείται ιεραρχικά της απόρριψης.
  - Η προτεραιότητα παύει να υφίσταται μόνο στις περιπτώσεις όπου η απόρριψη αποτελεί την καλύτερη λύση για το περιβάλλον ή η αξιοποίηση της λυματολάσπης δεν είναι τεχνικά εφικτή ή οικονομικά εύλογη.
-

Οδηγίες εφαρμογής Κανονισμού για τη λυματολάσπη (AbfKlärV) - Προσχέδιο

- **Ερώτηση:** Στον Κανονισμό γίνεται λόγος για ανάκτηση του φωσφόρου από λυματολάσπη ή τέφρα καύσης λυματολάσπης - η περίπτωση εφαρμογής αφορά και τα υγρά απόβλητα γενικά;
  - **Απάντηση:** Όχι, ο AbfKlärV ισχύει μόνο για τη λυματολάσπη ως απόβλητο. Τα θέματα που αφορούν τα υγρά απόβλητα αντιμετωπίζονται στο Δίκαιο των υδάτων.
-

Οδηγίες εφαρμογής Κανονισμού για τη λυματολάσπη (AbfKlärV) - Προσχέδιο

- **Ερώτηση:** Στο μέλλον, ο AbfKlärV θα συνδυάζει με την ικανότητα επεξεργασίας λυμάτων της μονάδας καθαρισμού λυμάτων, που καθορίζεται από τη νομοθεσία περί υδάτων, και προδιαγραφές που τίθενται από τη νομοθεσία περί αποβλήτων. Έτσι, η λυματολάσπη ως απόβλητο από μονάδες με ικανότητα επεξεργασίας ισοδύναμου κατοίκων 100.000 και 50.000 δεν θα μπορεί κατ' αρχήν να αξιοποιείται πλέον στο έδαφος μετά από 12 και 15 χρόνια αντίστοιχα. Τα ανωτέρω όρια επηρεάζονται από την επιχειρηματικά σκόπιμη συνένωση στην επεξεργασία υγρών αποβλήτων;
  - **Σε μετάφραση:** Τι συμβαίνει όταν στο πλαίσιο της επεξεργασίας υγρών αποβλήτων, οι λυματολάσπες συνενώνονται και υποβάλλονται σε επεξεργασία από κοινού;
-

Οδηγίες εφαρμογής Κανονισμού για τη λυματολάσπη (AbfKlärV) - Προσχέδιο

- **Ερώτηση: Σε μετάφραση:** Τι συμβαίνει όταν στο πλαίσιο της επεξεργασίας υγρών αποβλήτων, οι λυματολάσπες συνενώνονται και υποβάλλονται σε επεξεργασία από κοινού;
  - **Απάντηση:** Οι αδειοδοτήσεις μονάδων με διαπίστωση του ισοδύναμου κατοίκων πραγματοποιούνται με βάση τις προβλέψεις της νομοθεσίας περί υδάτων. Οι σχετικές αποφάσεις ισχύουν και για την εφαρμογή του AbfKlärV.
  - Σε μετάφραση: Αποφασιστική σημασία έχει η διαπιστωνόμενη ικανότητα επεξεργασίας της παραλαμβάνουσας μονάδας καθαρισμού λυμάτων. Σε περίπτωση συνδυασμένης επεξεργασίας και άλλης λυματολάσπης σε μια κεντρική μονάδα καθαρισμού λυμάτων, η αδειοδότηση αυτής της μονάδας θα πρέπει κατά περίπτωση να αναπροσαρμοστεί.
-

Διάρθρωση

- Οδηγίες εφαρμογής του Κανονισμού για την λυματολάσπη
  - **Κανονισμός περί λιπασμάτων**
  - Τροποποίηση κανονισμού περί λιπασμάτων
-

DüMV – Τροποποιήσεις της 2.10.2019

Παράρτημα 2, πίνακας 8 (δευτερεύοντα συστατικά), αρ. 8.3.9 (παλαιό χαρτί, πέτρες, γυαλί, μέταλλο, χαρτόνι, πλαστικά)

- Αν δεν πρόκειται για βασικά υλικά σύμφωνα με τον πίνακα 7.
  - Μόνο αναπόφευκτα ποσοστά στο πλαίσιο της αξιοποίησης ουσιών σύμφωνα με τον πίνακα 7.
  - Με την επιφύλαξη του εδ. 2, οι συσκευασίες ή τα συστατικά μέρη συσκευασιών δεν επιτρέπεται να περιέχονται σε κομπόστ ή κατάλοιπα ζύμωσης.
  - Στην περίπτωση των συσκευασμένων τροφίμων από το εμπόριο ή την παραγωγή, οι συσκευασίες ή τα συστατικά μέρη συσκευασιών θα πρέπει να διαχωρίζονται από τα βιολογικά απορρίμματα πριν από την πρώτη διαδικασία επεξεργασίας (παστερίωση, αερόβια ή αναερόβια επεξεργασία).
-

DüMV - Ξένα συστατικά

Άρθρο 3, παρ. 1: Τα λιπάσματα επιτρέπεται ..... να τίθενται σε κυκλοφορία μόνο εφόσον .....

- 4. ως ξένο συστατικό βάσει του Παραρτήματος 2, πίνακας 8.3
    - α) πέτρες διερχόμενες από κόσκινο άνω των 10 mm, σε ποσοστό όχι μεγαλύτερο από 5% ξηρής μάζας,
    - β) παλαιό χαρτί, χαρτόνι, γυαλί, μέταλλα και μη επιδεχόμενες πλαστική παραμόρφωση πλαστικές ύλες με διέλευση από κόσκινο άνω του 1 mm, μόνο με βάση το Παράρτημα 2, πίνακα 8, αρ. 8.3.9 και μαζί σε ποσοστό όχι μεγαλύτερο από 0,4% ξηρής μάζας, και
    - γ) άλλες μη αποδομούμενες πλαστικές ύλες διερχόμενες από κόσκινο άνω του 1 mm, σε ποσοστό όχι μεγαλύτερο από 0,1% ξηρής μάζας.
-

Διάρθρωση

- Οδηγίες εφαρμογής του Κανονισμού για την λυματολάσπη
  - AbfklärV - Πατάτες
  - **Τροποποίηση κανονισμού περί λιπασμάτων**
-

Κανονισμός περί λιπασμάτων

- **Δημοσίευση του Κανονισμού στο Γερμ. ΦΕΚ της 01.06.2017 και συνακόλουθα αυτόματη έναρξη ισχύος του Κανονισμού**
  - Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξακολουθεί να μην είναι σύμφωνη με την εφαρμογή της Οδηγίας ΕΕ περί νιτρορρύπανσης από τον DüV
  - **Μετά από διαπραγματεύσεις με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Διατροφής και Γεωργίας προσφέρθηκε να αυστηροποιήσει περαιτέρω τον DüV**
  - 31 Ιανουαρίου 2019 Επιστολή της Ομοσπ. Κυβέρνησης προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με κύρια σημεία για την τροποποίηση του DüV
  - **Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει περαιτέρω απαιτήσεις**
  - Συνομιλία της Ομοσπονδιακής Υπουργού Περιβάλλοντος και Γεωργίας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή την 35η ΗΕ
  - **Συνάντηση διερεύνησης την 04.09.2019 στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Διατροφής και Γεωργίας – Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της συζήτησης**
-

Κανονισμός περί λιπασμάτων, πρόταση Ομοσπονδιακού Υπουργείου Διατροφής και Γεωργίας

- **Όχι πλέον σύγκριση θρεπτικών ουσιών**
  - Αύξηση της δραστηριότητας N της κόπρου και των υγρών καταλοίπων ζύμωσης
  - Όχι αφαίρεση απωλειών αποθήκευσης και διασποράς
  - Υποχρέωση καταγραφής εντός 2 ημερών

  - **Αυστηρές απαιτήσεις σε «κόκκινους» τομείς**
  - Μείωση της ανάγκης λίπανσης έως και κατά 20%
  - Εκτεταμένοι περιορισμοί στη φθινοπωρινή λίπανση
  - 70 kg/ha N με βάση την έκταση και όχι την επιχειρηματική μονάδα
  - Δευτερεύουσες καλλιέργειες πριν από τις θερινές
-

Κανονισμός περί λιπασμάτων – Εκκρεμείς ερωτήσεις – Απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Παράταση περιόδων απαγόρευσης

- για στερεή κόπρo σπληφόρων και δίχηλων ζώων
    - Κόκκινοι τομείς:
Παράταση 1 Νοε - 31 Ιαν
Εξαίρεση: Επιχειρήσεις που δεν παράγουν περισσότερα από 150 kg/ha Nges και εξ αυτών όχι περισσότερα από 80 kg/ha από ορυκτά λιπάσματα
    - Εκτός κόκκινων τομέων:
Παράταση 1 Δεκ - 15 Ιαν
  - Περίοδοι απαγόρευσης για λειμώνες
    - Κόκκινοι τομείς:
Παράταση 1 Οκτ - 31 Ιαν
    - Εκτός κόκκινων τομέων:
Παράταση 1 Δεκ - 15 Ιαν
    - Και για τις δύο περιπτώσεις: Έως την έναρξη της περιόδου απαγόρευσης από την 1η Σεπτεμβρίου έως 60 kg Nges
-

Κανονισμός περί λιπασμάτων – Εκκρεμείς ερωτήσεις – Απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

○ Εδάφη με κλίση

- Από μια κλίση 15% και πάνω, η απόσταση του υδροφόρου ορίζοντα πρέπει να ανέρχεται σε 10 m αντί για 15 m
  - Ενσωμάτωση των λιπασμάτων σε ολόκληρη την έκταση, αν δεν υπάρχουν επαρκώς ανεπτυγμένα φυτά.
  - 5-10% κλίση: απαγόρευση λίπανσης σε απόσταση υδροφόρου ορίζοντα 3 m
  - Από μια κλίση 5% και πάνω ισχύουν οι ρυθμίσεις που ήταν έως τώρα απαραίτητες από κλίση 10% και πάνω
  - Για εκτάσεις με κλίση από 10%, υποχρέωση της κατανομής της λίπανσης όταν η ανάγκη για λίπασμα υπερβαίνει τα 80 kg N/ha
  - Υποχρέωση για συνεχή φυτοκάλυψη αυτών των ακραίων λωρίδων
-

Κανονισμός περί λιπασμάτων – Εκκρεμείς ερωτήσεις – Απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

- **Παγωμένο έδαφος**
  - Η διασπορά στερεάς κόπρου οπληφόρων και δίχηλων σε παγωμένο έδαφος πρέπει να περιορίζεται στα 120 kg N/ha κατ' ανώτατο όριο
- **Λίπανση σε λειμώνες**
  - Στους κόκκινους τομείς, μείωση κατά 20% ή απόδειξη του ότι δεν υφίσταται εκροή νιτρικών αλάτων
- **Οι ρυθμίσεις για φωσφορικά άλατα εκκρεμούν**

Κανονισμός περί λιπασμάτων – Εκκρεμείς ερωτήσεις – Απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

- Παρακολούθηση

- Καθιέρωση ενός ενιαίου σε Ομοσπονδιακό επίπεδο συστήματος παρακολούθησης με υποστήριξη από ΗΕΔ, για τη διασφάλιση του ελέγχου αποδοτικότητας των μέτρων και της παρακολούθησης της τήρησης των ρυθμίσεων του DüV
  - Η παρακολούθηση θα πρέπει να βασίζεται σε γεωργικά (DüV) και υδραυλικά δεδομένα
  - Δημιουργείται ομάδα εργασίας σε επίπεδο Ομοσπονδίας/Κρατιδίων υπό την καθοδήγηση του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Περιβάλλοντος
-

Κανονισμός περί λιπασμάτων - Εκκρεμείς ερωτήσεις

Οικονομικές κυρώσεις σε περίπτωση μη εφαρμογής:

- Η γρήγορη δράση είναι αναγκαία, διαφορετικά τίθεται σε εφαρμογή διαδικασία χρηματικής ποινής
  - Πιθανές κυρώσεις
    - Εφάπαξ ποσό €11.835.000
    - Χρηματική ποινή €14.300 – €857.000/ημέρα μέχρι την εξάλειψη της παράβασης, δηλαδή μέχρι την υλοποίηση των απαιτήσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
  - Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιθυμεί την υλοποίηση έως το τέλος του 2019
  - Το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Διατροφής και Γεωργίας έχει τη γνώμη ότι ακόμη και η προτεινόμενη προθεσμία έως τον Μάιο του 2020 είναι δύσκολο να τηρηθεί, δεδομένου ότι σε όλη τη διαδικασία θα πρέπει να τηρούνται προθεσμίες
-